

Румяна Павлова (София, България)

**ПРОЛОГ Рс 705 ОТ НАРОДНАТА БИБЛИОТЕКА
НА СЪРБИЯ В БЕЛГРАД**

Нестишните ръкописни южнославянски пролози, които са стигнали до нас, не са много¹. Сред тях е и прологът, който се пази в Народната библиотека на Сърбия, сигнатура: Рс 705 и е от сбирката на Любомир Ковачевич. През 1917 г. на този пролог обръща внимание А. И. Яцимирски². Той публикува житието на Борис и Глеб, което е внесено в ръкописа при четивата на 24 юли (лист 2206)³ и прави кратко сравнение с българския пролог от 1330 г., известен като Станиславов или Лесновски пролог (пази се в Сръбската Академия на науките и изкуствата в Белград — САНУ № 53). М. Н. Сперански също отбелязва пролога на Л. Ковачевич⁴, без да публикува материали от него. За дълго време след това прологът остава с неясно положение и за него не се дават сведения. Вл. Мошин пише за този пролог буквално следното: „*Drugi Lesnovski prolog Kovačevića z XIV v. prema Speranskom i Jacimirskom točan je prijerpis prethodnog rukopisa*“⁵ (т. е. на Станиславовия пролог от 1330 г.). Веднага се вижда, че Мошин не е работил с ръкописа, а е използвал казаното преди него. В Том 10/11 на Археографски прилози (1988/1989) Б. Йованович-Стипчевич публикува статия за книжовното наследство на Любомир Ковачевич, като сред другите археографски единици отбелязва и Рс 705,

¹ Серебрянский, Н. Древнерусские княжеские жития (обзор редакций и тексты). М., 1915; Mošin, V. Slavenska redakcija prologa Konstantina Mokisijskog u svijetlosti visantijsko-slavenskih odnosa XII—XIII vijeka. — В: Zbornik historijskog instituta Jugoslavenske akademije. Т. 2. Beograd, 1959, 32—34; Ангелов, Б. Из историята на руско-българските литературни връзки. С., 1972, 42—58; Павлова, Р. Некоторые проблемы изучения языковых взаимодействий болгар и русских (X—XIV вв.) — В: Славянска филология. Т. 17. С., 1983, 39—44; Павлова, Р. Сведения о Борисе и Глебе в южнославянской письменности XII—XIV вв. — *Palaeobulgarica*, 1988, № 4, 27—34; Павлова, Р. Петър Черноризец — старобългарски писател от X век. — В: Кирило-Методиевски студии. Т. 9. С., 1994, 61—75; Павлова, Р. Жития русских святых в южнославянских рукописях XIII—XIV вв. — В: Славянска филология. Т. 21. С., 1993, 92—105.

² Яцимирский, А. И. Мелкие тексты и заметки по старинной южнославянской и русской литературам. — ИОРЯС, 21, 1917, с. 196.

³ Пак там, 197—198.

⁴ Сперанский, М. Н. К истории взаимоотношения русской и югославянских литератур. — ИОРЯС, 26, 1923, с. 184.

⁵ Mošin, V. Цит. съч., с. 33.

но погрешно го определя като стишен пролог⁶. Благодарение на любезността на ръкописния отдел в Народната библиотека на Сърбия и лично на професор Александър Младенович получих възможност да работя с текста на ръкопис Рс 705, за което изказвам най-сърдечна колегиална благодарност⁷. Всъщност ръкописът Рс 705 е същият „втори Лесновски“ пролог или „Пролог на Л. Ковачевич“, за който съобщават Яцимирски и Сперански. Б. Йованович-Стипчевич характеризира съвсем кратко ръкопис Рс 705. Тя отбелязва, че прологът е „стишен“ за цяла година с южнославянски, но без сръбски светци, липсва началото, края и някои листове в средата, съдържа 221 листа. Текстът е в една колона, има червени инициали средна големина и киноварни наслови⁸.

Нестишният пролог Рс 705 е написан на пергамент през XIV в. Кориците му са загубени, ръкописът започва с част от четивата за 16 септември и завършва на л. 221 с част от паметите за 25 юли, т. е. четивата за края на юли и за целия август липсват. Изчезнали са също листове 25, 67 и 177. Сравняването на Рс 705 със Станиславовия пролог (СтП) наистина показва голяма близост. За СтП от приписката на неговия преписвач Станислав се знае, че е бил написан в 1330 г. в Лесновската планина в манастира „Св. архистратиг Михаил“, където е гробът на Гавриил Лесновски. След Ламански⁹ Йордан Иванов¹⁰ публикува именно по СтП краткото житие на св. Гавриил Лесновски, но в ръкописа Рс 705 намираме още един препис на същото проложно житие на светеца (л. 876 на 15 януари). Известно е, че светите пустинножител Гавриил Лесновски, Йоаким Осоговски и Прохор Пчински се смятат за подражатели на св. Иван Рилски, те също основават манастири (в Северна Македония) и в химнографски и химноложки паметници тримата често се славят заедно със св. Иван Рилски¹¹. Що се отнася до южнославянския пролог, интересно е, че в българската приложна традиция паметите и на четиримата също се почитат. За св. Иван Рилски има тропар на 19 октомври в СтП, в Рс 705, в Румянецевския пролог от XIII в., сръбски ръкопис, но несъмнено препис от български протограф, който се пази в Москва в Руската държавна библиотека (РГБ), сигнатура: фонд 256, № 319, в Хлудовия пролог, който се пази в ГИМ, сигнатура: Хлуд. № 189, в Уваровския (Норовия) пролог, който

⁶ Јовановић-Стипчевић, Б. Средњовековно писано наслеђе у заоставштини Љубомира Ковачевића. — Археографски прилози, 10/11, Београд, 1988—1989, с. 75. През 1988 г. в Белград имах устен разговор с Б. Стипчевич, но тя не идентифицира пролога Рс 705 с пролога, влязъл в науката като „Пролог на Любомир Ковачевич“ или „втори Лесновски пролог“.

⁷ Необходимо е да отбележа, че в устен разговор в Белград Любича Штавлинин-Джорджевич ми събщи, че в Народната библиотека на Сърбия има „български ръкопис“, който е нестишен пролог, но който Б. Йованович-Стипчевич неточно определя като стишен пролог, за когото ѝ благодаря. Приятно ми е да изкажа благодарността си и на Люпка Василев, която ми събщи някои данни.

⁸ Јовановић-Стипчевић, Б. Цит. съч., с. 75.

⁹ Ламанский, В. И. О некоторых рукописях в Белграде, Загребе и Вене с филологическими примечаниями. СПб., 1864, 120—121.

¹⁰ Иванов. Й. Български старини из Македония. Фототипно издание. С., 1970, с. 395.

¹¹ Иванов, Й. Цит. съч., с. 394.

се намира в Държавния исторически музей (ГИМ), Москва, сигнатура: Увар. № 70. За Гавриил Лесновски има житие на 15 януари в СтП и в Рс 705. Йоаким Осоговски е споменат на 16 август в Румянцевския пролог, а Прохор Пчински е почетен заедно с Иван Рилски на 19 октомври в Уваровския пролог № 70.

Когато ръката на Станислав пише текста на пролога през 1330 г., Лесновският манастир след победите на крал Стефан Урош над българите е под сръбска власт (тези сведения ни съобщава в приписката си и самият Станислав). Прологът от сборката на Л. Ковачевич, който сега е в Народната библиотека на Сърбия със сигнатура Рс 705¹², е писан в същото средище, както и СтП. Хронологически също е близък до СтП — около средата на XIV в. Макар че двата пролога са много близки, те показват и някои разлики главно в езиково-правописно отношение.

Прологът Рс 705, както и СтП, е интересен със състава на славянските паметни. Двата ръкописа съвпадат в отбелязване на славянските светци с изключение на датите, където в Рс 705 са загубени листове. СтП, който е най-добре запазен български нестишен пролог, тъй като съдържа всички дати на църковната календарна година¹³, включва в състава си български и руски светци, но без сръбски. Интересно е, че съставът на славянските светци в СтП и в Рс 705 показва голяма близост с още два нестишни годишни пролога, които са сръбски ръкописи, но несъмнено преписи от български протографи¹⁴. Това са: а) Румянцевския пролог (Рум. 319) от края на XIII в., б) Хлудов пролог (Хлуд. 189)¹⁵. Четирите ръкописа несъмнено са следвали една и съща българска традиция за отбелязване на славянските светци. Известно е, че почитането на славянските светци в пролога е свързано с развитието на славянския месецослов, с Евангелието и Апостола. Знаем също, че развоят на славянският месецослов е обусловен от развоят на гръко-византийския месецослов, но в самата Византия е било възможно местната традиция да играе роля в развитието му. Архим. Сергей справедливо отбелязва, че: „... и при Константинопольской централизации было более свободы для частных церквей и монастырей (разр. Р. П.) в деле празднования святых и в составлении месяцесловов“¹⁶. В СтП, Рс 705, Рум. 319, Хлуд. 189 са упоменати следните български и руски светци:

1. На 5 септември е отбелязано убийството на княз Глеб¹⁷, по-малкия син на руския покръстител княз Владимир от майка българка. Текстът се

¹² Прологът Рс 705 не е описан в: Опис ћирилских рукописа Народне библиотеке Србие от Штавланин-Ђорђевић, Љ., М. Гроздановић-Пајић, Л. Цернић. Београд, 1986.

¹³ Трябва да се има предвид обаче, че в него листове 72—78 са разместени.

¹⁴ Вж. за това Востоков, А. Описание русских и славянских рукописей Румянцевского музея. СПб., 1842, 447—454.

¹⁵ В книгата ми за Петър Черноризец е допусната грешка, като Хлуд. 189 е означен на с. 64 неправилно като пролог за мартенската половина на годината.

¹⁶ Архим. Сергей. Полный месяцеслов Востока. Т. I. М., 1875; второ издание, Владимир. 1901, с. 16.

¹⁷ Павлова, Р. Сведения о Борисе и Глебе в южнославянской письменности XIII—XIV вв. — *Palaeobulgarica*, 11, 1988, № 4, 26—40.

съдържа в СтП и в Хлуд. 189, а в Рс 705 и Рум. 319 листовите от 5 септември са загубени. Текстът за Глеб в тези пролози съвпада с текста за него в източнославянските пролози.

2. На 14 октомври е включен тропар за св. Петка Търновска, който е един и същ в СтП, Рум. 319, Хлуд. 189, а в Рс 705 поради загубата на лист 25 датата 14 септември липсва.

3. На 19 октомври е вписан тропар за св. Иван Рилски, който се е запазил и в четирите пролога, като текстът е един и същ.

4. На 15 януари намираме проложното житие на св. Гавриил Лесновски в СтП¹⁸ и Рс 705, което несъмнено е резултат от възможността за развитие на традицията за отбелязване на местните светци. СтП е писан в основания от св. Гавриил Лесновски манастир, а Рс 705 е написан в същото средище. В Рум. 319 и Хлуд. 189 това житие липсва, както липсва и в други запазили се български пролози.

5. На 30 януари е тропарът от службата на св. цар Петър I. Тропарът се е запазил в СтП, Рум. 319, Хлуд. 189 и Рс 705. Текстът от първите три пролога съм публикувала в книгата си за Петър Черноризец¹⁹, а от пролога Рс 705 го публикувам тук за първи път.

6. На 14 февруари е тропарът за св. Кирил, който се е запазил и в четирите пролога — в СтП, Рс 705, Рум. 319 и Хлуд. 189.

7. На 15 април е вписано проложното житие на руския княз Мстислав, което за източнославянските пролози е рядкост (засега е познато по два руски пролога от Новгородски произход)²⁰, докато в южнославянските пролози се среща в 10 от проучените от мен 12 пролога: СтП, Рс 705, Рум. 319, Хлуд. 189, БАН (София) № 72, Хлуд. 191 (ГИМ, Москва), Увар. 70, Берлински Wuk 37, Берлински Wuk 38 (Wuk 37 и Wuk 38 се пазят в Берлин в Staatsbibliothek Preußischer Kulturbesitz), Загребски (пази се в Загребската академия на науките), сигнатура III с 6. Житието не е поместено само в Търновския пролог от 1339 г., който се пази в С. Петербург, в Руската национална библиотека, сигнатура Пог. 58, който следва друга традиция относно славянските светци, и в пролога БАН (София) № 73, който, макар че е за лятното полугодие, се различава по структура от останалите.

8. На 2 май, датата за пренасяне мощите на руските светци Борис и Глеб (и дата на смъртта на българския княз Борис I) в СтП, Рс 705, Рум. 319 и Хлуд. 189 за тях има само упоменание, докато в четирите посочени по-долу сръбски пролога на 2 май има и кратък текст²¹.

9. На 3 май в СтП и Рс 705 Теодосий Печерски е само споменат, докато в Рум. 319 и Хлуд. 189 на същата дата има житие на светеца — това са двата известни засега преписа на южнославянското житие на Теодосий, различно като текст от руското му житие²².

¹⁸ Житието е публикувано от Йордан Иванов в: Цит. съч., с. 395 само по СтП.

¹⁹ Павлова, Р. Петър Черноризец..., 25—26; В книгата на с. 63—64 са посочени южнославянските нестишни пролози със сигнатурите и хранилищата, в които се пазят.

²⁰ Вж. Павлова, Р. Жития руских святых..., с. 96.

²¹ Павлова, Р. Сведения о Борисе и Глебе..., 33—34.

²² Павлова, Р. Житие Феодосия Печерского в южнославянских рукописях XIII—XIV вв. — *Palaeobulgarica*, 16, 1992, № 2, 50—67.

10. На 11 юни е включено житието на княгиня Олга, баба на княз Владимир, християнка в езическа Русия, за произхода на която има няколко хипотези, една от които е, че тя е българка. В СтП, Рс 705, Рум. 319, Хлуд. 189 е внесено така нареченото от Н. Серебрянски²³ „югославянско“ житие на княгиня Олга, което като текст липсва в източнославянските пролози. Княгиня Олга е почитана чрез житие, което е на 11 юни в българските нестишни пролози (среща се още в Търновския пролог Пог. 58 и БАН 73), но не в сръбските.

11. На 24 юли в СтП, Рс 705, Рум. 319, Хлуд. 189 е включено житие за светите Борис и Глеб, неизвестно като текстс на източнославянските пролози²⁴. Това житие липсва в другите нестишни пролози, но е включено в Загребския сръбски пролог III с 6.

12. На 16 август в Рум. 319 е отбелязан св. Йоаким Осоговски. Почитането на неговата памет е изолирано явление в българските нестишни пролози. Явно Рум. 319 е отразил тук някаква местна традиция.

13. На 25 август е проложното житие на Св. Методий, което се е запазило в СтП и в Рум. 319. Текстът сигурно е бил включен и в Рс 705 и Хлуд. 189, но поради загубени листове не можем да разполагаме с преписите (паметите в Рс 705 свършват на 25 юли, а в Хлуд. 189 — на 10 август).

За разлика от тези четири пролога, които несъмнено показват една и съща традиция за почитане на славянските светци, българският Търновски пролог от 1339 г. Пог. 58 е „изключил“ една доста голяма част от тях, като в него са останали паметта за Глеб (5 септ.), упоменанието за Борис и Глеб (2 май) и житието на княгиня Олга (11 юни), но трябва да се има предвид, че в него няма текстовете от 24 август нататък. Всъщност „редактирането“ в Търновския пролог в сравнение с разгледаните СтП, Рс 705, Рум. 319 и Хлуд. 189 е засегнало житието на Мстислав на 15 април, на Борис и Глеб на 24 юни, упоминанието на Теодосий; за житието на Методий поради загуба на листове не знаем имало ли го е в Търновския пролог, тъй като датата 25 август липсва; житието на Гавриил Лесновски е локално явление, характерно за СтП и Рс 705. Паметите на преподобните Петка Търновска, Иван Рилски, цар Петър и св. Кирил не се срещат в състава на Търновския пролог, което е обяснимо, тъй като тяхната почит е изразена чрез тропари, а в Търновския пролог тропарите са рядко явление — само 7. С тропарите като текстова съставка на пролога се занимава в последно време моята аспирантка В. Желязкова²⁵. Тя проследи тяхното наличие в следните южнославянски пролози: СтП, Търновски Пог. 58, Загребски III с 6, Берлински Wuk 37, Берлински Wuk 38, БАН — София № 72 и в най-архаичния като състав руски ръкописен пролог от края на XII в., който се пази в Руската Национална библиотека в СПб., сигнатура Соф. 1324 и който също съдържа тропари. Тя съпостави тропари-

²³ Павлова, Р. Жития княгини Ольги в южнославянских рукописях XIII—XIV вв. — Болгарская русистика, 1989, № 5, 42—53. В статията за СтП и Търн. пролог 1339 има печатна грешка, че житието на Олга е на 11 юли, докато то е на 11 юни.

²⁴ Павлова, Р. Сведения о Борисе и Глебе..., 27—31.

²⁵ Желязкова, В. Лексиката на Софийския пролог от края на XII — началото на XIII век. Дисертация. София, 1995 (машинопис), 23—30.

рите в пролозите със съответните тропари в различни преписи на Апостола и служебните Минеи. Оказа се, че броят на тропарите в посочените пролози варира. В СтП те са най-много: 126 (по-голямата част са в септемврийската половина на годината, при 47 от тях се дава само началото). В Загребския пролог броят им е 32 (повечето в мартенската половина на годината). В Търновския пролог има 7 тропара, в Берлинския Wuk 37 — 9 тропара, в Берлинския Wuk 38 — 2 тропара, в БАН — София № 72 изобщо няма тропари и в Софийския пролог 1324 има 65 тропара. Трябва да добавя, че прологът Рс 705 по състава на тропарите следва СтП, като се има предвид, че в него липсват листове. Като сравнява броя, съвпадащите и несъвпадащите тропари, датите, при които са разположени в пролога от една страна, и тропарите в различни преписи на служебните Минеи и Изборния апостол, В. Желязкова стига до извода, че тропарите в пролога съвпадат с Минеите и Апостола по следния начин: СтП — 55 тропара съвпадат с Минеите и 63 в различни преписи на Апостола; Загребски пролог — 2 тропара са общи с Минеите и 5 са общи с Апостола; Търновски пролог — 1 тропар е общ с Минеите; Берлински пролог Wuk 37 — 2 тропара са общи с Апостола; Софийски пролог 1324 — 6 тропара съвпадат с Минеите и 22 — с Апостола. Текстологичното изследване показва също паралелност на превода на тези тропари в пролога, Минеите и Апостола. Логичното заключение е, че в отделните преписи на пролога разликите в тропарите са значителни, поради което, явно, като текстово явление те не са били в първоначалния състав на пролога и са добавени по-късно, като немалка част от тях са били взети от Апостола и Минеите, а определянето на състава им би могло да се обясни с различни местни традиции в развитието на пролога. Ясно е също, че първоначално, като съдя по Софийския пролог 1324, в който има 65 тропара, но няма отбелязване на славянски паметни (прологът е за септемврийската половина на годината, но в него датите, в които са вписани тропарите например за Иван Рилски (19 октомври), цар Петър I (30 януари), св. Кирил (14 февруари) са налице), славянските светци и изобщо славянският елемент липсва. Интересно е, че в пролога Пог. 58, в сравнение с други български пролози при някои четива намираме друг превод, например могат да се посочат разлики със СтП, особено за месеците юли и август. С други думи, Търновският пролог, който е написан през 1339 г., в известна степен е бил повлиян от някои други веяния и традиции.

В архаичния български пролог от XIII в. със сигнатура БАН 72, в който изобщо няма тропари, не намираме славянски светци с изключение на житието на княз Мстислав, но трябва да се има предвид, че в ръкописа има доста загубени листове, поради което не можем да сме сигурни дали в него е имало жития, паметни или упоменаване на други славянски светци. От проучване относно славянските светци се нуждае също българският пролог, който се пази в ГИМ, сигнатура Хлуд. 191.

Четири сръбски пролога Увар. 70, Wuk 37 и Wuk 38 и Загребския пролог III с 6 предлагат картина, често по-различна от българските, в почитане на славянските светци. В тях откриваме: 1) На 5 септември текст за убийството на Глеб (същият като в българските); 2) на 14 октомври памет за св. Петка Търновска — във Wuk 38; 3) на 19 октомври заедно

със св. Иван Рилски е упоменат и св. Прохор Пчински — в Увар. 70; 4) на 15 април житие за Мстислав има в Увар. 70, Wuk 37, Wuk 38 и в Загребския пролог; 5) на 2 май за разлика от разгледаните вече български пролози за пренасяне моштите на Борис и Глеб има кратък текст в два варианта: един за пренасянето на моштите в 1072 г. — в Увар. 70 и друг — в 1175²⁶; 6) на 3 май в Увар. 70, Загребски пролог, Wuk 37, Wuk 38 има упоменание на Теодосий Печерски, житие няма; 7) на 24 юли за Борис и Глеб има един вариант на кратко житие за Борис и Глеб в Увар. 70, а в Загребския житието им съвпада с текста на българските пролози. От сръбските светци са представени: на 28 октомври: св. Арсений, архиепископ Сръбски — в Загребския III с 6; на 14 януари: св. Сава — в Загребския пролог и във Wuk 38; на 13 февруари: св. Симеон Мироточиви — в Увар. 70 и Загребския пролог; на 1 май: Стефан Урош — в Загребския пролог. Българските светци Петка Търновска, Иван Рилски, цар Петър, св. Кирил липсват в четирите сръбски ръкописа, но те са почетени с тропари в първата половина на годината, докато в Загребския пролог тропарите (32 на брой) са повечето във втората половина на църковната година. В Берлинските пролози и в Увар. 70 тропарите са съвсем редуцирани. От руските светци в сръбските ръкописи редовно е представен княз Мстислав, убийството на Глеб, пренасянето на моштите не е еднообразно като текст (в Увар. 70 — пренасянето в 1072, в Загребския, Wuk 37, Wuk 38 — второто пренасяне), Теодосий е упоменат, а житието на Борис и Глеб на 24 юли е спорадично и не е еднакво като текст (в Увар. 70 е първият му вариант, а в Загребския пролог — вторият вариант).

Картината на почит към славянските светци в южнославянските пролози показва, че не би могло да се говори за някаква изконна обща система, която е действувала при въвеждането на славянския елемент. Мнението на Вл. Мошин, че в нестишния пролог още при превеждането му е влязъл първи славянски руски пласт, а именно: текстовете за Борис и Глеб, упоменание на Теодосий Печерски и житието на Мстислав, и че това определяло мястото на превода, т. е. че е направен в Русия, е неприемливо. Въпреки своя относително устойчив състав нестишният пролог не се е възприемал като застинал, тропарите (първоначално без славянски паметни) и корпусът на четивата за славянските светци са вторично, допълнително появило се текстово явление в пролога, поради което не може да се използват за определяне на мястото на първоначалния превод на нестишния пролог. Важно е и това, че четивата за руските светци като текст често не съвпадат в южнославянските и източнославянските нестишни пролози. Привеждам един пример за пренасяне моштите на Борис и Глеб на 2 май, внесен в руски пролог от XIII—XIV в. от Типографската сбирка, който се пази в РГАДА (бивш ЦГАДА), сигнатура: фонд 381, № 171 (сравнение със съответните южнославянски текстове може да се направи, като се има предвид публикацията ми „Сведения о Борисе и Глебе...“, 33—34).

²⁶ Павлова, Р. Сведения..., 33-34.

пенно, т. е. памятник появился не сразу в славянском переводе, причем переводы отдельных статей делались очень рано в Болгарии²⁸.

Впрочем, за произхода на първоначалния превод на нестишния пролог има три хипотези: 1) преводът е старобългарски: Е. Голубински, А. Пономарьов, Е. Петухов, М. Попруженко, Й. Русек; 2) преводът е източнославянски: архим. Сергей, А. Соболевский, Вл. Мошин; 3) преводът е обща работа между руски и южнославянски книжовници: М. Сперански, Б. Ангелов.

Окончателния отговор на този проблем ще дадат по-нататъшните текстологични и езикови проучвания. Можем да кажем обаче, че досегашните текстологични аргументи на Вл. Мошин за източнославянски превод на пролога не са надеждни. Езиковото проучване на лексиката на Пролога, което направи В. Желязкова, и сравнението на лексикалните различия на руския архаичен нестишен пролог Соф. 1324 с южнославянските я водят до извода, че лексикалните различия в Софийския пролог не го противопоставят на южнославянските, тъй като лексиката му съвпада с един или друг от тях. Интересни анализи на някои лексеми в южнославянските пролози направи Й. Русек²⁹. Има и други езикови изследвания на нестишния пролог, които безусловно трябва да продължат, за да се даде още по-убедителен отговор на редица спорни въпроси.

В тази статия публикувам всички запазили се паметни за славянски светци в пролога Рс 705 успоредно с текстовете в СтП, което действително показва голямата близост на двата ръкописа.

Пролог Рс 705
5 септември

СтП САНУ № 53
5 септември

Листовете загубени, Рс 705 започва
с част от паметите за 16 септември

л. 76—8

Оуспеннѣ хлѣба ст҃го землѣ
рушскыне:
Тѣн ст҃ын мѣ хлѣбѣ. бѣаше снѣ
бл҃гочнѣвааго владнннра нже все
землѣ рушскыне кр҃ѣпнннѣмь
просвѣтн н прѣставн се въ кнѣвѣ
градѣ н положенъ бы въ цр҃квн ст҃ыне
вцѣ. юже съза съдшоу же на столѣ
снѣю него злоучствомоу стѣплькоу
наученшоу нзвнватн братнѣ своѣ.
хлѣбѣ въ мѣрѣнѣ кнѣзоваше.

²⁸ Попруженко, М. Козма Пресвитер, болгарский писатель X века. С., 1936.

²⁹ Rusck, J. Zc studiow nad slownictwem najstarszych slowianskich Prologow. — Македонски јазик, 32—33, 1981—1982, 623—636.

НДОУЩОУ ЖЕ КМОУ ВНАВТН ГРОВЬ ѠЦА
 СВОЕГО. Н СРЪТОШЕ Н ПОСЛАНИИ Ѡ
 СТОПЛАКА МОУЖЬ КРЪВОПНИЦН
 СМОЛЪНСЦЪ. Н ЗАКЛАШЕ Н ТАКО АГНЬЦА
 НЕПОРОУНА. Н ПОВЕРГОШЕ ТЪЛО ЕГО
 ПРЪТНОЕ НА ЛЪСЪ. МЕЖОУ ДВОЮ КЛАДОУ.
 БЖЪСТВЫНЫМ ЖЕ ПРОЯВЛЕННЕМЪ
 ПАСТЫРМН ОУБЪЖЕНЪ БЫ БРАЮ ЕГО.
 ВЫШЕГОРОДА. ПРЪНЕСШЕ ПОЛОЖИШЕ ОУ БРА
 СВОЕГО БОРЫСА. НСТАУАЮЩА ЦЪЛЪБНЫЕ
 ДАРЫ. ВСЪЕМЪ ВЪРОУЮЩИМЪ Н
 ГРНХОДЕЩИМЪ К НИМА.

Пролог Рс 705
 14 октомври

СтП САНУ № 53
 14 октомври

л. 39 об

МЦА ТО ДІ СРЪТЪ СТЫ МНКЪ НАЗА... Н
 ПРОТАСНА Н КЕЛСНА Н ПРПВНЫЕ ПЕТКЫ
 ТРО
 О ТЕВЪ МТН НЗВЪСТНО СПЪЕНЪ БЫ
 УБРАЗЪ. ПРИЕМШН БО КРЪТЪ
 ПОСЛАДОВАЛА КСН ХОУ Н ТВОРЕЩН
 ОУАШЕ ПРЪЗРЪТН ПЛЪТЪСКА ПРЪХОДЕТЬ
 БО. Н ПРНЕАНЖАТН ДШН ПЕЩН.
 ВСЪЕМЪРТНА. ТЪМЪЖЕ СЪ АГГЛЫ РАДОУЕТ
 СЕ ДХЪ ТВОИ. УЩЕ БЛВН :•

Пролог Рс 705
 19 октомври

СтП САНУ № 53
 19 октомври

л. 26

л. 42—42 об.

МА ТО ФН ПАМЕ СТО ПРКА НВНАЪ
 Н ПРПНАГО ѠЦА НШЕГО НВА СРЪЧСКАДО.
 ТРО. ГЛ А
 Покаянню основаннѣ. прописаннѣ

Н ПРПНАГО ѠЦА НШЕГО ІА
 ТРО ГЛ А.
 Покаянню основаннѣ. прописаннѣ

оумленню въразь. приношенне
оутъшенню дхѡвнаго съръшенна.
тъуно аггломя житне твоє бы. въ
пощенн бо н въ слъза. ѡуе нѡдане млн
ха̅ ба̅ ѡ спсєнн дш̅б̅ ншн̅. ѡуе̅ блвн̅ ∴.

Пролог Рс 705

15 януари

л. 876

въ тѣ днѣ. памѧ прѣпѣнаго ѡца ншего.
поустынножителѣ. гаврнаа. лѣсно-
вскааго.
Тѣ прѣпѣбныи ѡцѣ ншь гаврнаѣ
бѣше блгородноу. н бгѧтѡу родителю
снѣ. н въданъ бы на оученню
книжноу. н бжнѣмъ нзволеннѣмъ
поспѣшенъ бы. пришедшѡу възрастоу
его н вържунша невѣстѣ
добра рода. ѡномѡу же не хотѧщѡу. н
бжнѣмъ нзволеннѣмъ оумрѣть
подрѡужне его. ѡномѡу же не
примѣшьшѡу са̅ кн̅. н шедъ въ
монастырь н бы̅ мнн̅. н въземъ
бгѧтельство много н ѡтнде. н
прѡявленнѣмъ велнкааго архнетратнга
мнханаа. въше̅ въ горѣ
лѣсновскжѣ. н съза̅ храмъ въ нма̅
велнкааго архнетратнга. н нгоумена
поставн. н мннхы събра. н тоу̅ оставн
все нмѣнне̅ свое̅. н ѡше̅ въ горѣ н
мльуаше. въ бѣнн̅ н млтѣ̅ безъ сна
прѣбываѧ дн̅ н ношь. н много
томленна̅ приемъ ѡ̅ въсовь. н
сътвори̅ л̅ а̅. н пришедъ въ

оумленню въразь. приношенне
оутъшенню дхѡвнааго съръшенна.
тъуно аггломя житне твоє бы. въ
пощенн бо н въ слъза̅ ѡуе̅ ѡдане̅ млн̅
ха̅ ба̅ ѡ дш̅а̅х̅ ншн̅. ѡуе̅ блвн̅...

СтП САНУ № 53

15 януари

л. 115—1156

въ тѣ днѣ. памѧ прѣпѣнаго ѡца ншего
поустынножителѣ. гаврнаа. лѣсно-
вскааго
Тѣ прѣпѣбныи ѡцѣ ншь гаврнаѣ
вѣаше блгородноу н богатоу родителю
снѣ. н въданъ бы на оученню
книжному. н бнѣмъ нзволеннѣмъ.
поспѣшенъ бы. пришедшѡу възрастоу
его. н вържуншѣ̅ кѡму̅ невѣстѣ
добра рода. ѡномѡу же
не хотѧщѡу. н
бнѣмъ нзволеннѣмъ оумрѣть
подрѡужне̅ его. ѡномѡу же не
примѣшьшѡу са̅ кн̅. н шедъ въ
монастырь н бы̅ мннх̅. н въземъ
бгѧтво̅ много н ѡтнде. н
прѡявленнѣмъ велнкааго архнетратнга
мнханаа. въшедъ въ горѣ
лѣсновскжѣ. н съза̅ храмъ въ нма̅
стѧаго архнетратнга. н нгоумена
поставн. н мннхы събра. н тоу̅ оставн
все нманне̅ свое̅ н ѡшедъ въ горѣ н
мльуаше въ бѣнн̅ н млтѣ̅ безъ сна
прѣбываѧ дн̅ н ношь н много
томленна̅ приемъ ѡ̅ въсовь н н

МОНАСТЫРЬ Н ПРѢСТАВН СѦ. Н СЪТВОРН
 ТѢЛО ЕГО ВЪ ЗЕМН. Н ДРОУГЫХЪ Л̄ ЛѢ.
 ПРОГАН СѦ КЕТЕРОУ РОУСННОУ. ВЪ ГРАДѢ
 СРѢДЕЧЬСТѢМЬ. Н ПРИШЕДЬ НЗѦТЬ Н. Н
 СЪТВОРН КОВЧЕГЪ. Н ТОУ ПОЛОЖН МОЩН
 ЕГО. СЪТВОРШОУ ЖЕ ЧЮДЕСЬ МНОГО.
 СЛѢПН ПРОЗРѢША. Н ХРОМН НСЦѢЛѢХЪ.
 ПОРАЖЕНН Ѡ ДХЪ НЕУТЫХЪ ВСН
 НСЦѢЛЕННІЕ ОУЛОУЧНША. ПРНКОСНОВЕ-
 ННІЕМЪ СТѢИХЪ МОЩЕН. Н ПО МНОГОУ
 ВРѢМЕНН. ПРѢНЕСЕНЫ БЫША МОЩН ЕГО
 ВЪ ГРА ТРЬНОВЪ БЪЛГАРЬСКИ Н
 ПОЛОЖЕНЫ БЫША ВЪ ТРѢПЕЗНЦН ОУ
 СТѢИХЪ АПЛЪ. НДЕЖЕ Н ДО ННѢ ЛЕЖАТЬ.
 ТОУАЩН НСЦѢЛЕННА Н ДО СЕГО ДНѢ.
 ТОГО МЛѢВАМН

Пролог Рс 705

30 януари

л. 986—99

МЦА ТО Л̄ СТѢТЬ СТО МНКА НПОЛНТА
 ПАПЫ РИМОУ Н ДРОУЖННЪ. Н ПЕТРА ЦРѢ
 БЪЛГАРЬСКА ТРѢ ГЛ̄ Д̄.
 ДНѢ РАДОСТНА ТВОЮА ПАМАТЬ
 СЛАВНМЪ ПРѢПОБНЕ СЫШЕДШЕ СѦ ПЕТРЕ
 СЛАВНЫН. ЧУВАШЕ ОУЛОУЧН ТОВОА Ѡ
 БѦ МЛОТЬ Н ПРОЩЕННІЕ ГРѢХОВЪ НАШНХЪ.
 СЕГО РАДН Ѡ УСТАНЦѢ Ѡ СВОЕМЪ СТЕ
 ѠУЧЕ ПЕТРЕ МЛН СѦ ХОУ БОУ :.

Пролог Рс 705

14 февруари

л. 110

МЦА ТО ДТ ПѦ ПРѢПОБНОГО ѠЦА НШЕГО

СЪТВОРН Л̄. ЛѢ. Н ПРИШЕДЬ ВЪ
 МОНАСТЫРЬ Н ПРѢСТАВН СѦ. Н СЪТВОРН
 ТѢЛО ЕГО ВЪ ЗЕМН. ДРОУГЫ. Л̄. Н
 ПРОГАН СѦ КЕТЕРОУ РОУСННОУ ВЪ ГРАДѢ
 СРѢДЕЧЬСТѢМЬ. Н ПРИННІЕ НЗѦТЬ Н. Н
 СЪТВОРН КОВЧЕГЪ. Н ТОУ ПОЛОЖН МОЩН
 ЕГО. СЪТВОРШОУ ЖЕ ЧЮДЕСЬ МНОГО.
 СЛѢПН ПРОЗРѢШЖ. Н ХРОМН НСЦѢЛѢШЖ.
 ПОРАЖЕНН Ѡ ДХЪ НЕУНСТЫХЪ ВСН
 НСЦѢЛЕННІЕ ОУЛОУЧНШЖ ПРНКОСНОВЕ-
 ННІЕМЪ СТѢИ МОЩЕН. Н ПО МНОГОУ
 ВРѢМЕНН ПРѢНЕСЕНЫ ВЫШЖ МОЩН ЕГО
 ВЪ ГРА ТРЬНОВЪ БЪЛГАРЬСКИ Н
 ПОЛОЖЕНЫ БЫШЖ ВЪ ТРѢПЕЗНЦН ОУ
 СТѢИ АПЛЪ НДЕЖЕ Н ДО ННѢ ЛЕЖАТЬ
 ТОУАЩН НСЦѢЛЕННА Н ДО СЕГО ДНѢ :.

СтП САНУ № 53

30 януари

л. 1286

МЦА ТО Л̄. СТѢТЬ СТО МНКА НПОЛНТА.
 ПАПЫ РИМОУ. Н ДРОУЖНН Н ПЕТРА ЦРѢ
 БЪЛГАРЬСКА. ТРѢ ГЛ̄ Д̄.
 ДНѢ РАДОСТНА ТВОЮА ПАМАТЬ
 СЛАВНМЪ ПРѢПОБНЕ. СЫШЕДШЕ СѦ ПЕТРЕ
 СЛАВНЫН. ЧУВАШЕ ОУЛОУЧН. ТОВОА Ѡ
 БѦ МЛѢТЬ. Н ПРОЩЕННІЕ ГРѢХОВЪ НАШНХЪ.
 СЕГО РАДН Ѡ ОСТАНЦѢ Ѡ СВОЕМЪ.
 ѠУЧЕ ПЕТРЕ СТЕ МЛН СѦ КЪ ХОУ БОУ :.

СтП САНУ № 53

14 февруари

л. 142

МЦА ТО ДТ ПѦ ПРѢПОБНОГО ѠЦА НШЕГО

АВЬКСЕНТИНА. Н ПРѢПОБНАГО ^АЩА
 КИРНАА. ОУЧЕНТЕА СЛОВѢНСКАГО. ТРО ^ПГЛ
 .Г. ^Щ ПЕЛЕНЬ ПРНЛЕЖНО. ПРѢМЖДРОСТЬ
 СЕСТРЖ СЕБѢ СЪТВОРН БІОГЛАСЕ.
 ПРѢСВѢТЛО ВНАДѢВЬ ІА ІАКО ДВЦЖ ^СУТЖ.
 ІАЖЕ ПРНВЕДЕ ІАКО ЗАТЫ МОННСТЫ.
 СЪСНІА ОУКРАСНВЬ СВОІА ДЦІЖ Н ОУМЬ Н
 УБРѢТЕ СА ІАКО ДРОУГЫН КИРНЛЪ НА
 ЗЕМН БЛАЖЕНЕ Н РАЗОУМОМЪ МЖДРЕ. ^ЩЧЕ
 Б.:

Пролог Рс 703

15 април

л. 1496—150

ВЪ ТЪ ^ЖДѢ ^НБЛАГОВѢРНАДО КНАЗА
 МЪСТНСЛА. КЕМЖЕ НМА ВЪ СТѢМЬ
 КРЦІЕНН ^АФЕУРЬ. ТЫН БАГОВѢРНЫН
 КНАЗЬ МЪСТНСЛАВЬ. БѢШЕ СНЬ
 ВЛАДНМНРОВЬ. ПО ПРѢСТАВЛЕНН ^ЩЩА
 СВОЕГО. ВЪ КЫЕВѢ КНАЖЖЦЮМЪ.
 БАГДОДАРНМЬ БѢ ^ЩБѢ ЗА ДОБРОДѢЛЬ
 ЖНІА ЮГО. МАТНВЬ БО БѢШЕ
 НЕУДРЪЖАННО НА ВСАКОГО УЛѢКА.
 РЕВНОСТЬ ЖЕ НМѢІА БЖТВЫНЖІА. СЪЗА
 ЦРКВЬ НОВАГО РАДН БАГОВѢЩЕННІА. Н
 ПОКОВА ІА ЗАТОМЬ Н СРЕБРОМЬ. Н
 КАМЕННІЕМЬ МНОГОЦѢННЫМЬ. ВЪ
 КЫЕВѢ ЖЕ СЪЗА ^АЦРКВЬ. СТГО ^АФЕУРА. Н
 УСТН ІА СЦЕННІЕМЬ РЕЛНКЫМЬ. СЪ
 МНТРОПОЛАНТОМЬ МНХАНОМЬ. Н ННЫ
 МНОГЫА ЦРКВН УСТНВЬ. ВЪ ДНН
 СВОІА СРЕБРА Н ЗАА В РЖЦѢ СВОІН НЕ
 ПРНІЕМАШЕ. ЗАНЕЖЕ НЕ ЛЮБѢШЕ

АВЬКСЕНТИНА. Н ПРѢПОБНАГО ^АЩА.
 КИРНАА. ОУЧЕНТЕА СЛОВѢНСКАДО. ТРО ^ПГЛ
 .Г. ^Щ ПЕЛЕНЬ ПРНЛЕЖНО. ПРѢМЖДРОСТЬ
 СЕСТРЖ СЕБѢ СЪТВОРН БІОГЛАСЕ.
 ПРѢСВѢТЛО ВНАДѢВЬ ІА ІАКО ДВЦЖ ^СУТЖ.
 ІАЖЕ ПРНВЕДЕ ІАКО ЗАТЫ МОННСТЫ.
 СЪСНІА ОУКРАСНВЬ СВОІА ДЦІЖ Н ОУМЬ. Н
 УБРѢТЕ СА ІАКО ДРОУГЫН КИРНЛЪ. НА
 ЗЕМН БЛАЖЕНЕ. Н РАЗОУМОМЪ МЖДРЕ .:

СтП САНУ № 53

15 април

л. 1916—192

ВЪ ТЪ ^ЖДѢ ^НБЛАГОВѢРНАДО КНАЗА
 МЪСТНСЛА. КЕМЖЕ ВЪ СТѢМЬ КРЦІЕНН
 НМА ^АФЕУРЬ. ТЫН БАГОВѢРНЫН
 КНАЗЬ МЪСТНСЛАВЬ. БѢШЕ СНЬ
 ВЛАДНМНРОВЬ. ПО ПРѢСТАВЛЕНН ^ЩЩА
 СВОЕГО. ВЪ КЫЕВѢ КНАЖЖЦЮМЪ.
 БАГДОДАРНМЬ БѢ ^ЩБѢ. ЗА ДОБРОДѢЛЬ
 ЖНІА ЮГО. МАТНВЬ БО БѢШЕ
 НЕУДРЪЖАННО НА ВСЕКОГО УЛѢКА.
 РЕВНОСТЬ ЖЕ НМѢІА БЖТВЫНЖІА. СЪЗА
 ЦРКВЬ НОВАГО РАДН БАГОВѢЩЕННІА. Н
 ПОКОВА ІА ЗАТОМЬ Н СРЕБРОМЬ. Н
 КАМЕННІЕМЬ МНОГОЦѢННЫМЬ. ВЪ
 КЫЕВѢ ЖЕ СЪЗА ^АЦРКВЬ СТГО ^АФЕУРА Н
 УСТН ІА СЦЕННІЕМЬ РЕЛНКЫМЬ. СЪ
 МНТРОПОЛАНТОМЬ МНХАНОМЬ. Н ННЫ
 МНОГЫА ЦРКВН УСТНВЬ ВЪ ДНН
 СВОІА СРЕБРА Н ЗАА В РЖЦѢ НЕ
 ПРНІЕМАШЕ. ЗАНЕЖЕ НЕ ЛЮБѢШЕ

БѢТРА. Н ВЪ ДѢ ПРѢСТАВЛЕННІА
КГО. СВѢДѢВЪ ПРѢСТАВЛЕННІЕ СВОЕ.
Н ПОВЕЛЪ СЛЪГАМЪ СВОИМЪ ГРОБЪ СЕБѢ
ВГОТОВАТИ. Н ТАКО УТНѢ ПРѢСТАВН СА.
Н ГРОБЪ ПРѢДАНЪ БЫ СЪ СНОМЪ СВОИМЪ
РОСТН СЛАВОМЪ. Н СЪ БОЛѢРЫ. Н ЛЮМН
СВОИМН. ВЪ ЦРКВН СТГО ФЕѢРА. НЖЕ
СЪТВОРН УТЫН МОНАСТЫРЬ. ТѢ МЛТ :-

Пролог Рс 705

2 май

л. 162б

ВЪ ТЪ ДѢ СТРТЬ. СТОЮ МНКВ
РОУШЬСКОЮ ЦРЮ. БОРЫСА. Н ХЛѢБА.

Пролог Рс 705

3 май

л. 163б

ВЪ ТЪ ДѢ ПД. ПРѢПНАГО ѠЦА НШЕГО
ФЕѢСНА НГѢМЕНА ПЕЧЕРЬСКАГО
МОНАСТЫРЬ. ПРОЛОГЪ. ПНСА НА ПРѢ НА
КОЦН СХЪ. КНИГЪ :-

Пролог Рс 705

11 юни

л. 189—189б

ВЪ ТЪ. ДѢ. ПРѢСТАВЛЕННІЕ СТЫНА ЦРЦЖ
РОУШЬСКИНА. ОЛГЫ. ПРѢМТРЕ ВСѢ
КНАЗЬ РОУШЬСКИН.
СНИ БЛЖЕННАА ОЛГА. НЖЕ ВСТАВЛЫШН
КАЛНЬСКИНА ПРѢВЪ ѠЦА. ПАЧЕ ЖЕ
ДНАВОЛА. Н ВЪЗЕМШН КАЛЕННИЖ
МЖДРОСТЬ. Н МЖЖЬСКИНА КРѢПОСТЬ. Н

БОГАТЪСТВА Н ВЪ ДѢ ПРѢСТАВЛЕННІА
СВОЕГО СВѢДѢВЪ ПРѢСТАВЛЕННІЕ СВОЕ.
Н ПОВЕЛЪ СЛЪГАМЪ СВОИМЪ ГРОБЪ СЕБѢ
ВГОТОВАТИ. Н ТАКО УТНѢ ПРѢСТАВН СА.
Н ГРОБЪ ПРѢДАНЪ БЫ. СЪ СНОМЪ СВОИМЪ
РОСТН СЛАВОМЪ. Н СЪ БОЛѢРЫ. Н ЛЮМН
СВОИМН. ВЪ ЦРКВН СТГО. ФЕѢРА. НЖЕ
СЪТВОРН УТЫН МОНАСТЫРЬ
СТГО ФЕѢРА.

СтII САНУ № 53

2 май

л. 209

ВЪ ТЪ ДѢ. СТРТЬ СТОЮ МНКОР
РОУШЬСКОЮ ЦРЮ. БОРЫСА. Н ХЛѢБА.

СтII САНУ № 53

3 май

л. 210

ВЪ ТЪ ДѢ ПД ПРѢПНАГО ѠЦА НШЕГО
ФЕѢСНА НГѢМЕНА ПЕЧЕРЬСКАГО
МОНАСТЫРЬ :-

СтII САНУ №53

11 юни

л. 243—243б

ВЪ ТЪ. ДѢ. ПРѢСТАВЛЕННІЕ СТЫНА ЦРЦЖ
РОУШЬСКИНА. ОЛГЫ. ПРѢМАТЕРЕ. ВСѢХЪ
КНАЗЬ РОУШЬСКИН.
СНИ БЛАЖЕНА ВАГА. НЖЕ ВСТАВЛЫШН
КАЛНЬСКИНА ПРѢВЪ ѠЦА. ПАЧЕ ЖЕ
ДНАВОЛА. Н ВЪЗЕМШН КАЛЕННИЖ
МЖДРОСТЬ Н МЖЖЬСКИНА КРѢПОСТЬ. Н

нде въ костандннх градѣхъ и ѿтѣдѣхъ
 спобн са стѣго крщенна. ѿ патрара.
 и прнѣмшн ѿного крѣть прннде въ
 своѣа земла. нже н нѣѣ стонтъ въ
 кыевѣ. въ стѣн софнн. въ ватарн
 десныѣа страны. нмѣѣа пнсменнѣ.
 обнови са въ рѣшѣстѣн земан крѣть. ѿ
 олгы блговѣрныѣа княгнны. мѣре
 стѣославаа. по всемѣ побѣашн са
 стѣн келенѣ. такоже бо н ѿна шѣшн
 въ нѣрлнмѣ обрѣѣте ѹтнын крѣть
 гнѣ. такоже н снн новаѣа келена
 сѣтворн. таково нма. прнѣать въ
 стѣмѣ крщенн. нжъ кто доволенъ
 нзвѣщати. нли сло ѣже къ
 похваленню. ѣже ннѣа снѣаетъ ѣко
 слнѣце. нжъ слнѣце многашн скрываетъ
 са ѿблакомѣ закрываетемо. нли
 рѣшн ѣко лѣна. нжъ ѿвгда растеть
 ѿвогда ѿхѣдѣваетъ. та же на
 бестрѣнѣаѣ жнзнь прѣставн са. нжъ
 ли прнложнтн ѣа къ лнкоу звѣномѣ.
 нжъ н тѣхъ поганн ѹтатъ ѣко ба. ѿ
 неѣа бо възрастошъ князн нѣшн. н
 поганнѣ шѣтаннѣ побѣжѣатъ. н паѹе
 наѹѣатъ ѣа покланѣтн са н ѹестн.
 въ трѣцн ѣднного бѣа. ѣгоже млѣшн не
 прѣстан. ѿ ѹтѣшн днѣ прѣставленнѣа
 тн.

Пролог Рс 705

24 юли

л. 2206—221

въ тѣ. дѣ. стою мнкоу борыса н хлѣба.

нде въ костандннх градѣхъ и ѿтѣдѣхъ
 спобн са стѣаго крщенна. ѿ патрара.
 и прнѣмшн ѿного крѣть прннде въ
 своѣа зема нже н нѣѣ стонтъ въ
 кыевѣ. въ стѣн софнн. въ ватарн
 десныѣа страны. нмѣѣа пнсменнѣ.
 ѿнови са въ рѣшѣстѣн земан крѣть. ѿ
 олгы блговѣрныѣа княгына. мѣре
 стѣославаа. по всемоу побѣашн са
 стѣн келенѣ. такоже бо н ѿна шѣшн
 въ нѣрлнмѣ обрѣѣте ѹстѣнын крѣть
 гнѣ. такоже н снн новаѣа келенн
 сѣтворн. таково нма прнѣать въ
 стѣмѣ крщенн. нжъ кто доволенъ
 нзвѣщати ѣа. нли слово ѣже къ
 похваленню. ѣже ннѣѣ снѣаетъ ѣко
 слнѣце нжъ слнѣце многашн скрываетъ
 са ѿблакомѣ застѣпѣаѣшемѣ нли
 рѣшн ѣкоже лѣна. нжъ ѿвогда растеть
 ѿвогда же ѿхѣдѣваетъ. та же на
 бѣсьмрѣнѣаѣ жнзнь прѣставн са. нжъ
 ли прнложнтн ѣа къ лнкоу звѣномѣ.
 нжъ н тѣхъ поганн ѹтѣтъ ѣко бѣа. ѿ
 неѣа бо възрастошъ князы нѣшн. н
 поганнѣ шѣтаннѣ побѣжѣатъ н паѹе
 наѹѣатъ ѣа покланѣтн са н ѹестн.
 въ трѣцн ѣднного бѣа. ѣгоже млѣшн не
 прѣстан. ѿ ѹтѣшн дѣ прѣставленнѣа
 тн .:

СтП САНУ № 53

24 юли

л. 2836—284

въ тѣ. дѣ. стою мнкоу борыса. н хлѣба.

рѡшьскою. вѣнь крѣщенн романа. н
 двѣдѣ. стѣга мнка бѣста ѿ земля
 рѡшьскына. роженнем же ѿ гра
 кыева. ѡцѣ же кю самодѣжцѣ
 земля рѡшьскына. нже томѣ земля
 крѣтнвшѣ. нарцакѣмомѣ владнмнрѣ.
 въ поганьствѣ же бывшѣ. н
 нмѣвшѣ жены многына.
 разануныхъ ѣзыкѣ. ѿ ннхъ же бѣ
 грѣкынн ѣднна. а дрѡугага блѣгарка
 ѿ неѣже бѣста снн стѣга. романъ н
 двѣдѣ. а нже ѿ грѣкына. безаконнын
 стѣплькѣ. нже възѣнже ѣвннство на
 братнѣа. по ѡчѣвѣ сѣмьрѣтн. бѣ бо
 грѣкынѣ была ѡрѣннрѣннца. брата
 владнрѣва жена. кѣмѣже нма
 ѣроплькѣ. кѣѣже бѣ
 рѣстнѣ//л. 221 поѣалъ
 женѣ себѣ н за красотѣ лица кѣѣ
 владнмнрѣ ѣвн брѣ своего. н
 поѣатѣ ѣа себѣ женѣ неѣразнѣ сѣщѣ.
 н бѣ ѿ двою братѣ н ѡцѣ. ѡканнын
 стѣплькѣ. по крѣщенн же лѣ кн
 прѣставн сѣ владнмнрѣ блаженнын.
 кѣмѣже бѣ нма въ крѣщенн вѣснлнн.
 дрѣжѣщнмъ же нмѣ разнѣ властн.
 борысѣ рѣстѣвѣ. глѣбѣ мѣрѣвѣ.
 оканнын же стѣплькѣ. пннскѣга
 землѣа. н потанвѣ сѣмьрѣ ѡцѣ своего.
 н посла мѣжѣ крѣвопннцѣ. н ѡѣн
 брѣ своего борыса на льстн. на ѡлтѣ.
 въ шѣтрѣ. н глѣба въ смѣдннѣ. въ
 корѣбьлѣн. н того на льстн. тон

рѡшьскою. н въ крѣщенн романъ. н
 двѣдѣ. стѣга мнка хѣва бѣста ѿ
 земля
 рѡшьскына. роженнемъ же ѿ гра
 кыева. ѡцѣ же кю самодѣжцѣ
 земля рѡшьскына. нже томоу землѣ
 крѣтнвшѣ. нарцакѣмомѣ владнмнрѣ.
 въ поганьствѣ бѣ же бывшѣ.
 нмѣвшѣу жены многына.
 разануны ѣзыкѣ. ѿ ннхъ же бѣ
 грѣкынн ѣднна. а дрѡугага блѣгарка.
 ѿ неѣже бѣста снн стѣга романъ н
 двѣдѣ. а нже ѿ грѣкына. безаконнын
 стѣплькѣ. нже възѣнже ѡѣвннство на
 братнѣа. по ѡчѣвѣ сѣмьрѣтн. бѣ бо
 грѣкынѣ была ѡрѣнннца. брата
 владнмнрѣвѣ жена. кѣмѣже нма
 ѣроплькѣ. кѣѣже бѣ рѣстнѣ поѣалъ
 женѣ себѣ. за красотѣ лица кѣѣ
 владнмнрѣ же ѡѣвнѣвѣ брѣ своего. н
 поѣѣ себѣ женѣ неѣразнѣ.
 н бы ѿ двою братѣ н ѡцѣ. ѡканнын
 стѣплькѣ. по крѣщенн же лѣ кн.
 прѣставн сѣ владнмнрѣ блаженнын.
 кѣмѣже бѣ нма въ крѣщенн вѣснлнн.
 дрѣжѣщнмъ же нмѣ разнѣ властн.
 борысѣ рѣстѣвѣ. глѣбѣ мѣрѣвѣ.
 ѡканнын же стѣплькѣ. пннскѣга
 землѣа. потанвѣ сѣмьрѣ ѡцѣ своего.
 н посла мѣжѣ крѣвопннцѣ. н ѡѣн
 брѣ своего борыса на льстн. на ѡлтѣ.
 въ шѣтрѣ. н глѣба въ смѣдннѣ. въ
 корѣбьлѣн. н того на льстн тон

ЗАКЛААНЬ БЫ ІАКО АГНЕЦЬ. Н ПОЛОЖЕНА
 БЫСТА ВЪ ЦРКВН СГГО ВАСНАНА ВЪ
 ЗЕМАН. ПО НЪКОЮМЪЖЕ ВРЪМЕНН СТА
 ННОПЛЕМЕННИКЪ ВАРЖГЪ. НА ГРОБЪ ІЮ.
 Н СТА АБНІЕ НЗЫШЕДЪ ПАМЕНЬ (sic). Н
 ПОЖЕЖЕ Н. Н ѠТЖДВ ПРОСЛАВНСТА СА.
 Н СЪЗДВШЕ ЦРКОВЬ. ВЪ НМА ІЮ. Н
 ПОЛОЖИВША ІА ВЪ ДВОЮ ГРОБОУ.
 ОКОВАВШН ЗЛАТОМЪ. Н ЮДЕСА ТВОРАЦА
 Н ДО СЕГО ДНЕ. СЛЪПИМЪ ЗРЪТН.
 ХРОМЫМЪ ХОДНТН. Н БЪСНЫНА ЗРАВЫ
 ТВОРАЦА. Н ВЪ ВЪКЫ АМННЬ ·:·

Пролог Рс 705

25 август

Листовете загубени

ЗАКЛААНЬ БЫ ІАКО АГНЕЦЬ. Н ПОЛОЖЕНА
 БЫ БЫСТА. ВЪ ЦРКВН СГГО ВАСНАНА. ВЪ
 ЗЕМАН. ПО НЪКОЮМЪЖЕ ВРЪМЕНН СТА
 ННОПЛЕМЕННИКЪ ВАРЖГЪ. НА ГРОБЪ ІЮ.
 Н АБНІЕ НЗЫШЕДЪ ПЛАМЕНЬ. Н
 ПОЖЕЖЕ Н. Н ѠТЖДЖ ПРОСЛАВНСТА СА.
 Н СЪЗДВШЕ ЦРКВЬ ВЪ НМА ІЮ ·:· Н
 ПОЛОЖИВША ІА ВЪ ДВОЮ ГРОБОУ.
 ОКОВАВШН ЗЛАТОМЪ. Н ЮДЕСА ТВОРАЦА
 Н ДО СЕГО ДНЕ. СЛЪПИМЪ ЗРЪТН.
 ХРОМЫМЪ ХОДНТН. Н БЪСНЫНА ЗРАВЫ
 ТВОРАЦА. ВЪ ВЪКЫ АМННЬ ·:·
 ТЪ МАТ ·:·

СтП САНУ № 53

25 август

л. 315б—316

В ТЪ ДНѢ ПАМАТ ВЪ СТЫ ПОНСТННЪ
 ПРЪПБНОЮ ѠЦЮ НШЮ Н АРНКІППОУ
 МОРАВСКОЮ КОСТАНДННА НАРНЦАІЕМААГО
 КНРНЛА ФНЛОСОФА. Н МЕТОДННА БРА ІЕГО
 ОУЧНТЕЛЪ СЖЩА СЛОВЪНСКОМУ ЖЫКОУ
 Н ТВОРНТЬ ЖЕ СА ПАМАТ ІЮ. С АПРНЛЪ
 МЦА. Н ВЕЛМН ЦРКВН ПРАЗНОУІЕТЪ ВЪ
 ДНѢ ПАМАТ ІЮ.

СЫН ОУБО БЛЖЕНЫН Н ПРЪПОВНЫН ѠЦЬ
 НШЬ МЕТОДНІЕ. АРНКІПЪ ВЫШНАЖ
 МОРАВЫ. БРА СЖЩЕ ПРОПОВНААГО КНРНЛА
 ФНЛОСОФА. ПРЪВААГО ОУЧНТЕЛЪ
 СЛОВЪНСКЫ КННГЪ РОМЪ СЖЩА
 СОЛНЪНННА. БЪ ЖЕ СЫН МЕТОДНІЕ СЪ
 СВОИМЪ БРАТОМЪ. ВЪ СРАЦИНЪХЪ Н
 КОЗАРЪХЪ ОУЧАНА СМЪ ПРАВОСЛАВНЪН

ВЪРЪ ПРОШЕДША ЖЕ ВСА ПРѢЖЕ РѢНЫѢ
 ЗЕМЛА. И ВЪ МОРАВѢ НАОУЫШЕ
 ОУЧЕННИКЫ. И ПОЕМША Ж В РИМЬ
 НДОСТА. РИМЛѢНЕ ЖЕ ДѢЛО КЮ СТО И
 АПКО НАРЕКШЕ//Л.316 ПСТАВНШЖ
 ПРЕЗВНТЕРЖ
 СЛОВѢНСКЫѢ ОУЧЕННИКЫ. АБНІЕ ЖЕ
 ПОУННОУ. БАЖЕНЫН КИРНАЛ АНДРИАНЪ ЖЕ
 ПАПЕЖЬ РИМСКЫ. ПОСТАВН И АРХІЕППА.
 БАЖЕНАДО МЕТОДНІА. НА СТОЛЬ
 АНДРОНИКА АПА. ПАНОНЬСКИѢ ВБЛАСТН.
 НДЕЖЕ ОУА МНОГЫѢ НАПАСТН И
 ПАКОСТН ПРѢТРПѢ. Ѡ СЪПРЖЧЕСКИ
 КППЪ И ПРЕЗВНТЕРЬ. ПРОТНВАЩНХ СА
 ПРАВѢН ВЪРЪ. ПО НЗБЛАЖДЕННЮ ГАНГОРЪ
 ДНУЛОГА. СѢДѢШЕ ВЪ ЗЕМАН
 МОРАВѢСТѢН. ПРѢЛОЖНВЪ СА Ѡ КНИГЪ.
 ВЕТХАГО И НОВАДО ЗАКОНА Ѡ
 ГРЬУЬСКИГО. ВЪ СЛОВѢНСКИН ВЪ Г.
 КЕНДНКТЪ ВЪ С.ТНОЕ. ТРНСТА. Д.СТА
 ТРЕТНІЕ ЛѢТО. ПРН СТОПЛЬЦА КНАЗЫ.
 ЦРЬ БѢШЕ ГРЬУЬСКИ ВАСНАНІЕ. А
 БЛЪГАРОМЪ Ѡ БѢ КИНАЗЪ БОРЫСЬ. КРАЛЬ
 НѢМЕУЬСКИМЪ ЛЮМЪ. И НАОУЫ ЖЕ
 ОУЧЕННИКЫ СВОЖ ПРАВѢН ВЪРЪ. И ПРОРЕКЪ
 W СВОЕН СМРТИ ПРѢЖЕ ТРЬМН ДНЬМН
 ОУСПЕ W ГН СЪ МНРОМЪ. ЛЕЖНТЬ ЖЕ ВЪ
 ВЕЛНЦАН ЦРКВН МОРАВѢСТѢН W ЛѢВЖІА
 СТРАНЖ. ВЪ СТѢНѢ ЗА ВАТАРЕМЪ СТЫѢ
 БЦѢ. ДШѢ В РЖЦѢ БОУ ПРѢДАВШЕ.
 ПРНЕМЪ ЦРТВО НЕБНОЕ ТѢ МАТВАМН :.

Roumyana Pavlova (Sofia, Bulgaria)

PROLOGUE Pc 705 OF THE NATIONAL LIBRARY OF SERBIA IN BELGRADE

(Summary)

There are few non-versified South-Slavonic Prologues. They include the Prologue which is kept at the National Library of Serbia, signature Pc 705, known also as the Prologue of Ljubomir Kovačević. The Prologue was written about the middle of the 14th century and is very close in composition, orthographic and linguistic particularities to another Middle Bulgarian Prologue known in science as the Stanislavov or Lesnovski Prologue of 1330. The two Prologues are interesting for the readings on Slav saints which are published in full in the article. The texts on the Slav saints in 12 South-Slavonic Prologues are examined and it is concluded that one cannot speak about some ancient common system which was in operation at the introduction of the Slavonic element in the non-versified Prologue. After analysing the readings on the Slav and the Russian saints in particular, the conclusion is drawn that Vl. Moshin's view that a Russian Slavonic layer was introduced in the Prologue already at its translation is unacceptable. Despite its relatively stable composition, the Prologue has not been accepted as a hard set structure. The troparia in it (originally without a Slavonic element), the body of the readings on the Slav saints, and later the lessons, are textual phenomena of subsequent appearance.